

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Götheborgske

Spionen.

 Lördagen, den 10 Maji, 1766.

Spionen är god Christen, min wän! åtminstone ingen hedning: och til bewis, wil hatt i dag betrakta både sin och din dödelighet.

Bland andra misbruk, som fåfången och ärelstnaden infört, är en wiß underlig mode synnerligen wärd at nämmas; det är högste modert at dö. Sant, at omständigheterna göra någon ändring och olikhet: den ene far liksom i galopp ur werlden, och brukar fortare cerimonier: den andre reser högtideligen bort, och tågar sagta fram. De fleste komma därutinnan öfwerens, och synas werkeligen gjort aftal med hwarandre, at man måste in i sista stunden bedraga sin näste: hela werlden skal inbilla sig, at de nögde gådt ur tiden.

Waker up, uslingar, och tisser, huru månniska fliga sorgespelet slutas: det förstås, at jag här undantager alle dem, som hast, under sin helse-tid, Gud i känsla. Men huru går gemenligen til? En sjukdom öfwerfaller människan; och warar kanske 9 til 14 dar. Nu som Allmagten ned-

lagt hos döbelige mycken håg för lifwet, och grym affsy för döden; så sysslosätta de sig i början med omhugsan, huru de måtte wedersås. De önska hjerteligen detta sednare: lifwet, det kära lifwet, är lifwål mer, än hellsan. Kortteligen, hela bönen går därpå ut: **Om jag kunde leswa, stor sak, under hwad wilkor!** De tänka, som Mäcenas: Vita dum superest, bene est; och icke med Martialis: Non est vivere, sed valere, vita. Man önskar, af idel höflighet, ingen ting, utan blott at få leswa. Som nu Philosophien, det är dageliga försarenheten, lärar oss, at hwad människan håstigt åstundar, det hoppas hon ock: et prof af wår swagheter, samt at naturen åskar tröst och lindring under plågo tiden; så kommer jag omsider til at nämna en stor och betydande sanning. Huru heter hon? Jo, den sjuke hoppas, med och utan skäl, altid at återställas til hellsan; och tänker, så länge möjligt är, ej med alls war på döden. Imedlertid tager sjukdomen til, och förwirrar, genom flera oordentliga känslor, både wett och förstånd. Andteligen, när förwirringen sagtat sig, spørjes uslingen til, om han ej wil annama Natwarden? Han svarar: ja. På stunden blir Presten hemtab, hwilken finner den sjuke förswag, at tåla en skarp öfwerlägning. Imedlertid ger han honom, fast ogerna, Sacramentet. Et par minuter gå näpligen förbi: strax återkommer nran: den resefärdiga själen är utom sig, eller störes af en orolig somn, och går ester et par timar, högst et par dagar,

gar, in i ewigheten, utan at arbetat på någon finnes förändring, under så förträckeliga tillustringar. Huru mången träder icke på detta sate ur människa bollhuset?

Et lika stort antal wandrar mera sedigt, och med mindre buller, ur werlden: deras krafter för-
 tåras långsamt, och förståndet åger fulkomlig re-
 dighet, kanske til sista andedragten. Det måste
 beklageligen medgifwas, at åswen de fleste af
 desse sjuflingar söga tänkt uppå ewigheten, eller
 bekymrat sig om tilståndet efter döden, icke en
 gång uppå sista sotesången, så länge minsta lif-
 nelse waret til upkomst. Oftast uppstutas helio-
 sama betraktelser, tils estertanken förbjuder sig
 self, och döden sitter på läpparne. Långwarige
 sjuksdomar hafwa det med sig, at mycken omwår-
 ling af onda och glada stunder insinner sig: hwar-
 af händer, at man städse smikrar sig med hopp
 om bättre helsa. Denna behageliga bild intager
 så själen hel och hållen, at hon ej har utrymme
 för andre tankar. Andteligen får hon ömwerth-
 gelse om sit wädeliga tilstånd, och den yttersta
 fara, hwaruti lifwet swäswar. Hwarpå går nu
 första omsorgen ut, om icke på et Testamente?
 Ho wil icke förklara sin ytterste wilje, förån han
 döer? Denne är merendels i hufvudsaken enahan-
 da; ja, lyder ungefärligen så: „Som jag ej får
 „ewinnerligen förblifwa här på jorden, och kan
 „omögeligen efter min död förswara, mindre nytja,
 „min egendom: wil jag, mig til liten heder, so-
 „ga all möjelig anstalt, at den skal falla i de-

„ras händer, som äro til tankar, håg och sinne,
 „lag mine närmaste.“ Nu kommer tillämp-
 ningen, hwilken följer, efter omständigheterna.
 Doch som man bundet sig wid moden i hela lef-
 wernet; så flyter ock des werkan, ofta med stör-
 sta billighet, in i Testamentet med. Men här-
 med har jag, för denna gången, intet at beställa.
 Man måste se döden rätt i ögonen, efter nyaste
 moden. Hwad är det? Swar. Man döer icke
 efter egen förnuftig och Christelig öfwerlägning;
 utan följer andras efterdömen; och detta märker
 man ej mindre hos folk af förstånd, än hos det
 ouplystare slaget. Jag förklarar mig.

Den herfarande moden fordrar, at, när döden
 nalkas, måste en Andelig eftervändas: när han
 framkommet, skal den frastlige, med få ord, och
 mindre känsla, kalla sig en syndare, bedja om
 nåd hos Gud, taga den helige Natwarden, och
 prisa sig ewinnerligen salig. Detta bör se for-
 dersamligen, och utan omswep. Så när hade
 jag glömt et huswudstycke: när de fringomståen-
 de låta litet eller intet hopp om den sjukes ytre
 belägenhet förmårfas; wisar denne sednare myc-
 ken obekymmersamhet, och skal wara märkeligen
 nögd, ehwad samwetet har däremot at påminna.
 Han talar med frimodighet, och röjer ingen fruk-
 tan för döden; men underkastar sig den Högstes
 beslut, för at tala Christeligen. Efter denne
 moden dö ganska många: winna jämwäl beröm
 af de sine. Man ordar ej annat om hela tiden,
 än huru salig deras ändalykt, utan all twiswel,
 waref. Det

Det hörer icke mig till, at hårdswer anställa djupsinniga betraktelser. Måningen är gjord, och jag wil ej bedröfwa mine läsare på Söknedagar; utan helte tjena dem med en eller annan hithörande, mindre plägsam, historia; hwaras flutes, at frimodighet är icke medfödd, utan antingen förstånd, eller med konst och öfning underhållen. Jag har läst om en förnäm Officer någonstädes, huru han et par gånger, utan ringesta fruktan, duellerat; huru han waret med i 10 slagtingar, och wid åtskillige stormar; huru des hästar blifwet honom undanskutne; huru han taaget sig hwar gång en dosis af Havana-snus, och swinuat sig uppå friske klippare; huru han blifwet sjelf illa sårad och huggen; men förbundet sig med nåsduken, och fortsatt oron; ja, låter Gåltfäver fluteligen både svara och bränna sären, utan at jämra sig under wedermödan. Detta mod war småningen i bardalekar förwårsward; och uphörde, när Hjälten någon tid därefter sjuknade, och föll i en hetlig feber, hwilken des läkare sökte med en åderlätning at förefomma. Nu försträckes denne Martis son, och fruktan jagar des blod til hjertat. Jag gitter ej beskrifwa så lögeligt et äwentyr. Den farlige lanzetten måste flera resor fram; Hjälten förbindes, danar bort, och kan näpligen med alla luktwaren i huset återwinna lif och munterhet. Swad är orsaken til en så oförmodad seghet? Jo, man har ej brukat lika konst, at wäpna honom mot åderlätningar, som emot kulor och canoner. Så fin-

nas ej heller få, som utan fasa bestormat fästningar, men båfwat wid minsta owäder på sjön. Hjältar äro icke alltid och allestädes Hjeltar, eller Carl den tolfte's likar: de äro det ej längre, så wida jag förstår saken, än en stridig rörelse liksom spårar up dem. Sammaledes kan ingen på fotesången åga werkelig frimodighet, med mindre nåden werkat glada rörelser, som underkufwa naturens ångstan. Wäsendet är i annan händelse förstådt, och undgår ej de klarshyntas ögon. Jag påminner mig och härwid et kämpa-rön. En Cavallerist önskade mycket, at så med första biwista en drabning: innan kort upfylles des önskan: råtnu skal han rycka fram mot fienden: han dundrar, prunkar och swär, at han skal doppa sit swärd i fleras blod: ändteligen gifwes signal, och alle sätta sig til häst. Huru gör vår Hjälte? Förwirrad, stiger han up på högre sidan.

Desse tankar äro tagne til låns ur en berömlig Lärares skrift öfwer et lika ämne: hwarföre skal jag nämna denne, med flere mine förelysare? Det hörer Spioner til, at utspana goda saker, men ej at förråda sine kundskapare.

Små Kyrko:tidningar.

Öfwer et litet tillfälle, blefwo följande versar uti Domkyrkan den 6 dennes sungne:

Knappt så röra wandringstafwen,
Utur waggan gå i grafwen,

Lidigt

Tidigt se sin salighet,
 Gålla Jesu tyst i samnen;
 Det är lyfligt träffa hamnen,
 Förr än man af stormar wet.

Gålla Själ, som tidigt möter
 Den så ömsint om Dig sköter,
 Och i döden för Dig gått!
 Se, hur ånglar fågna spåda,
 Och sig hjerteligen glåda
 Öt Din fålla arfwelott!

Rundgörelser.

De, uti Görtheborgske Spionen, sidste Lördag, intimerade artificiele magneter, som nu skola finnas på det så kallade stora Apotheket, äro åfwen sålde på flera ställen, här i staden, för en plåt stycket.

Alle, som weta sig antingen hafwa Kulb eller fordringar hos afledne Herr Robert Parkinson, och ännu ej inkommet med räkningar, tåckas ofördrögeligen aflemna dem uti Williamsonska huset til Herr William Shepherd.

Ännu saknar en god Wån Gustaf Adolpfs Iefwernes-beskrifning, och 2 delar af Ludovict Kaufmans lexicon, til bokstafwen M, jämte Gdtheborgska Magasinet för år 1759, samt Enighet mellan landsmän, Tankar om Öppighet och Öfwerflöd, och Politiske Tankar til högre estertanke, at förtiga en hop andre, som röja sin ågare, til större delen, genom tydeligen teknadt namn.
 Åfwen.

Ufwenwål efterlyses å nyo det blekbruna Span-
ska röret, med sin förgylte silfwerknapp. Ugaren
til altsamman uptäckes på Smittiska Boktrycke-
riet.

Hos Herr Magnus Hedsten finnas til köps
senior, härstenar, slipstenar, järnsnide, m. m.
Til Allingsås Bokläda äro följande exemplar nyligen
arkomne: nämligen:

Andeliga sånger. 16 ö. S:mt. Astrilds snillebragd
eller en ålftares lösliga ålftogs grep. 16 ö. Ben-
zelii Repetitio Theologica. 2 Dal. Berg op Zooms
belagring 1747. 8 ö. Berättelse om Capit. d'Or-
chimonts hummerbukare, Stockholm 1765. 6 ö.
Borgerliga samhällens nödwändighet och ursprung
m. m. efter Fenelons grundsatser. 1 Dal. 12 ö.
Brags Götheborgs Stifts- Stånds- och Hushålls-
Matrikel, 1764. 1 Dal. 12 ö. Brags öfversättn.
af Niewentyts betrakt. om de dödas upståndelse. 14 ö.
Catechismi förklaring, från Tyskan öfversatt af Proft.
Wallström. 16 ö. Collings Minne öfwer Drot-
ning Ulrica Eleonora. 9 ö. Comm. Collegii kun-
gör. 1766 om förbud emot gröpud Spanmåls utför-
sel. 2 ö. Comm. Colleg. om fiskeri = prämiers
uphörande. 3 ö. Cum Carolus Cæsar Creatus,
Coronatus, Carmen Cantabat Cantor Cervestanus, Cat-
to Castellanus. 3 ö. Ekeboms Götheb. Helicons
fagnad, öfwer 3 Maji 1749, på vers. 20 ö. Erasti
och Elisäs dygd och kärlek. 4 ö. B. Essens me-
morial 1766. 9 ö. Figur-Bibel med 230 figurer.
2 Dal. 12 ö. Frankes tankar om Bibel-läsandet.
6 ö. Frölichs yttrande ad protocollum 1766 om
Königste Wäxel = Associerade. 5 ö. Förordn. om
wäxel-coursen, 1766. 2 ö. Dito om straff för
dem, som försumma Catechismi förhör. 2 ö. Dito
om pligt för dem af Slagtäre = Amberet, som wid krea-
turs uphandl. bruka andre än trykte sedlar. 3 ö.
Försl. til ny landtmåteri = ordn. 1753. 12 ö.

Flere härnäst.